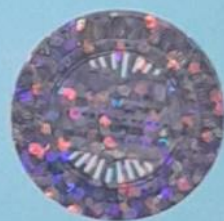

С.Х.Умматалиев

**АХМАД ИБН ЯХЁ АЛ-БАЛАЗУРИЙНИНГ
“ФУТУХ АЛ-БУЛДОН” АСАРИДА
МОВАРОУННАХР ТАРИХИНИНГ
ЁРИТИЛИШИ**

**ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚАРО ИСЛОМШУНОСЛИК
АКАДЕМИЯСИ**

**“Исломшунослик ва ислом цивилизациясини
ўрганиш ICESCO кафедраси”**

С.Х.Умматалиев

**АҲМАД ИБН ЯҲЁ АЛ-БАЛАЗУРИЙНИНГ
“ФУТУҲ АЛ-БУЛДОН” АСАРИДА
МОВАРОУННАҲР ТАРИХИНИНГ
ЁРИТИЛИШИ**

Монография

**“BOOKMANY PRINT”
ТОШКЕНТ – 2025**

УЎК: 297
КБК: 86.38
У 15

Умматалиев, Сохибжон.

Аҳмад ибн Яҳё ал-Балазурийнинг “Футуҳ ал-булдон” асарида Мовароуннаҳр тарихининг ёритилиши [Матн]: монография/ С. Умматалиев. – Тошкент: Bookmany print, 2025. – 156 бет.

Ушбу монографияда IX асрда яшаган тарихчи Аҳмад ибн Яҳё ал-Балазурийнинг илмий фаолияти, ўша даврдаги ижтимоий-сиёсий жараёнлар ва тарихчининг “Футуҳ ал-булдон” асари таҳлил қилинган. Асар VII-IX асрда араб халифалиги томонидан амалга оширилган ҳарбий юришлар тарихини ўз ичига олган бўлиб, унда ўша даврда халифалик таркибида бўлган шаҳар минтақалар тарихи ёритилган. Асарда илк ўрта асрларда Марказий Осиё минтақасидаги шаҳар ва ўлкалар ҳақида ҳам қимматли маълумотлар келтирилган бўлиб, уларни тадқиқ этиш юртимиз тарихига оид маълумотларни чуқурроқ ўрганишга ёрдам беради. Монографияда Ахсикент, Косон, Уструшона ва Урашт каби шаҳарлар тарихи “Футуҳ ал-булдон” ва бошқа ўрта аср манбалари асосида атрофлича ўрганилди.

Масъул муҳаррир:

Н.Ҳ.Насруллаев – тарих фанлари доктори, доцент.

Тақризчилар:

А.Ҳасанов – тарих фанлари доктори, профессор.

Қ.Зоҳидов – тарих фанлари номзоди, доцент.

Ўзбекистон Республикаси Дин ишлари бўйича қўмитасининг 16.06.2025 санадаги 03-07/3454-сонли хулосаси ва Ўзбекистон халқаро ислом академияси кенгашининг 2025 йил 30 январдаги 5-сон мажлиси Қарори асосида нашрга тайёрланди.

ISBN 978-9910-06-704-4

© Умматалиев С., 2025.
© “Bookmany print” нашриёти, 2025.

МУНДАРИЖА

КИРИШ	4
I БОБ. VIII-IX АСРЛАРДА ЯҚИН ШАРҚДАГИ ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ҲОЛАТ ВА ИЛМИЙ МУҲИТ	7
§ 1.1. Араб халифалиги марказидаги ижтимоий-сиёсий жараёнлар таҳлили.....	7
§ 1.2. Илк ўрта асрларда мусулмон тарихнавислиги ва унинг йўналишлари	20
§ 1.3. Аҳмад ибн Яҳё ал-Балазурий ҳаёти ва илмий фаолиятининг ўзига хос жиҳатлари	37
II БОБ. “ФУТУҲ АЛ-БУЛДОН” АСАРИНИНГ ИСЛОМ МАНБАШУНОСЛИГИДА ТУТГАН ЎРНИ	48
§ 2.1. Асар манбалари ва уларнинг ўзига хослиги.....	48
§ 2.2. “Футуҳ ал-булдон”да ёритилган ислом илмларига оид маълумотлар таҳлили	57
§ 2.3. Асарнинг қўлёзмалари ва замонавий нашрлари.....	73
III БОБ. “ФУТУҲ АЛ-БУЛДОН” АСАРИДА МОВАРОУННАҲР ТАРИХИГА ОИД МАЪЛУМОТЛАР ТАҲЛИЛИ.....	84
§ 3.1. Ислом динининг Мовароуннаҳрга кириб келиш босқичлари.....	84
§ 3.2 Асарда минтақа шаҳарларидаги ижтимоий-сиёсий ва маданий ҳаётнинг ёритилиши	100
§ 3.3. Маҳаллий ҳукмдорлар фаолиятида дипломатик муносабатларнинг ўрни	115
ХУЛОСА.....	125
ҲОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ.....	129
Иловалар.....	143